

CUỘC ĐỐI ĐẦU THUẾ QUAN MỸ - TRUNG GIAI ĐOẠN MỚI: DIỄN BIẾN, TÁC ĐỘNG VÀ HÀM Ý ĐỐI VỚI VIỆT NAM

BÙI THỊ THANH HƯƠNG*

Tóm tắt: Những tháng đầu năm 2025 đánh dấu một giai đoạn căng thẳng mới trong quan hệ kinh tế Mỹ - Trung, nối tiếp cuộc đối đầu thương mại được khởi xướng từ giai đoạn 2018-2019. Dưới thời Tổng thống Donald Trump 2.0, một cuộc chiến thuế quan toàn diện đã được tái khởi động với mục tiêu định hình lại trật tự thương mại toàn cầu. Những phản ứng đáp trả của Trung Quốc đã đẩy hai nền kinh tế lớn nhất thế giới vào một cuộc đối đầu mang tính chiến lược. Bài viết tập trung phân tích các biện pháp thuế quan của Mỹ và động thái đáp trả của Trung Quốc trong nửa đầu năm 2025, mục đích của hai bên, tác động đối với nền kinh tế hai nước và toàn cầu, cùng những thách thức, cơ hội và hàm ý chính sách dài hạn đối với Việt Nam.

Từ khóa: Thương mại, thuế quan, chiến tranh thương mại, quan hệ Mỹ - Trung, Việt Nam

Lĩnh vực nghiên cứu: Quan hệ đối ngoại

Abstract: The first months of 2025 marked a new phase of tension in the US-China economic relations, following the trade confrontation initiated in the period 2018-2019. Under President Donald Trump 2.0, a comprehensive tariff war was restarted, aiming to reshape the global trade order. China's retaliatory responses have pushed the world's two largest economies into a strategic confrontation. The article focuses on analyzing the US tariff measures and China's counteractions in the first half of 2025, the objectives of both sides, the impact on the two countries' and global economies, together with the challenges, opportunities and long-term policy implications for Vietnam.

Keywords: Trade, tariffs, trade war, US-China relations, Vietnam

(Ngày nhận bài: 18/7/2025, ngày gửi phản biện: 31/7/2025; ngày duyệt bài: 22/9/2025)

Mở đầu

Trong những tháng đầu năm 2025, thế giới bước vào một giai đoạn mới đầy căng thẳng và phức tạp với sự leo thang của cuộc chiến thương mại giữa hai nền kinh tế lớn nhất thế giới - Mỹ và Trung Quốc. Nếu diễn biến giai đoạn trước được xem là những

* TS., Viện Nghiên cứu Châu Á - Thái Bình Dương, Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam
Email: huong_vtq@yahoo.com

“phát súng” khởi đầu, mang tính thăm dò và tạo áp lực đàm phán giữa hai nước, thì giai đoạn hiện tại đã trở thành một cuộc đối đầu “ăn miếng trả miếng” toàn diện và có tính toán chiến lược cụ thể hơn. Cuộc đối đầu này không phải là một hiện tượng tức thời mà là đỉnh điểm của những mâu thuẫn mang tính cấu trúc, sự cạnh tranh về hệ tư tưởng và cuộc đua giành vị thế lãnh đạo toàn cầu trong thế kỷ XXI.

Khởi nguồn từ những chính sách cứng rắn của chính quyền Tổng thống Donald Trump trong nhiệm kỳ thứ hai, cuộc chiến này là sự hiện thực hóa triệt để hơn của chính sách “Nước Mỹ trên hết” (America First). Chính sách này, vốn coi các mối quan hệ thương mại đa phương và thâm hụt thương mại lớn là dấu hiệu của sự suy yếu và bị “lợi dụng”, đã trở thành kim chỉ nam cho một loạt hành động đơn phương, quyết liệt của Chính phủ Mỹ¹. Những hành động này đã gây ra những xáo trộn mạnh mẽ và sâu rộng trên thị trường toàn cầu, từ sự biến động của các chỉ số chứng khoán, sự thay đổi đột ngột của giá cả hàng hóa, đến sự do dự trong các quyết định đầu tư của các tập đoàn đa quốc gia. Trật tự kinh tế thế giới vốn được xây dựng dựa trên các quy tắc của Tổ chức Thương mại thế giới (WTO) và chủ nghĩa tự do thương mại đang đứng trước những thách thức nghiêm trọng. Bài viết tập trung phân tích và đánh giá những diễn biến chính của cuộc đối đầu thương mại Mỹ - Trung trong 8 tháng đầu năm 2025, qua đó cho thấy sự leo thang trong các động thái và những thay đổi trong chiến lược của cả hai bên.

1. Các biện pháp, động thái đánh thuế của Mỹ

Giai đoạn đầu năm 2025 đánh dấu sự trở lại mạnh mẽ và có hệ thống của chính sách “Nước Mỹ trên hết” với việc sử dụng thuế quan không chỉ như một công cụ kinh tế, mà còn là một vũ khí chính trị và địa chiến lược. So với nhiệm kỳ đầu, các động thái của chính quyền Trump lần này được triển khai với tốc độ nhanh hơn, quy mô lớn hơn và mức độ cứng rắn hơn, thể hiện quyết tâm tái cấu trúc sâu rộng các mối quan hệ thương mại toàn cầu, trong đó Bắc Kinh là mục tiêu trung tâm.

Ngay từ đầu nhiệm kỳ thứ hai, một loạt sắc lệnh hành pháp đã được ban hành. Đáng chú ý là vào ngày 01/02/2025, Tổng thống Trump đã viện dẫn Đạo luật Quyền hạn kinh tế khẩn cấp quốc tế (IEEPA) để áp đặt mức thuế cơ bản 10% lên hàng hóa

---

¹ CFR, “The U.S. Trade Deficit: How Much Does It Matter?” (Hội đồng Quan hệ Đối ngoại Mỹ (CFR-Council on Foreign Relations), ngày 23/4/2025/, <https://www.cfr.org/backgrounder/us-trade-deficit-how-much-does-it-matter>).

Trung Quốc². Việc sử dụng IEEPA, một đạo luật thường dành cho các tình huống khẩn cấp về an ninh quốc gia, đã gửi đi một tín hiệu mạnh mẽ rằng Washington xem cuộc đối đầu thương mại với Trung Quốc không còn là một vấn đề kinh tế đơn thuần, mà là một thách thức đối với an ninh và sự thịnh vượng của nước Mỹ. Tiếp đó, ngày 13/02/2025, khái niệm “thuế đối ứng” được chính thức hóa thông qua một bản ghi nhớ yêu cầu các cơ quan chính phủ xác định mức thuế tương đương để áp lên các đối tác thương mại. Đây là một bước đi nhằm phá vỡ nguyên tắc Tối huệ quốc (Most Favored Nation) của WTO, hiện thực hóa một trong những cam kết cốt lõi của ông Trump nhằm tạo ra một sân chơi thương mại mà ông cho là “công bằng”.

Tháng 4/2025 trở thành đỉnh điểm của sự leo thang. Ngày 02/4, gói thuế “Ngày giải phóng” được chính thức áp dụng và Trung Quốc ngay lập tức phải đối mặt với các đợt tăng thuế dồn dập. Mức thuế từ 10% nhanh chóng tăng lên 20% vào tháng 3, sau đó là 54% vào đầu tháng 4, đi kèm với các yêu cầu về an ninh như ngăn chặn dòng chảy fentanyl³. Trước tuyên bố “chiến đấu đến cùng” của Bắc Kinh, Washington tiếp tục công bố các mức thuế bổ sung, đẩy tổng mức thuế lên tới 145% vào ngày 11/4. Đây là mức thuế chưa từng có trong lịch sử thương mại hiện đại, biến cuộc chiến thương mại thành một cuộc đối đầu trực diện và không khoan nhượng.

Một chiến thuật đáng chú ý trong giai đoạn này là nỗ lực cô lập Trung Quốc của Mỹ. Khi tuyên bố tăng thuế lên 125% vào ngày 09/4, ông Trump đã tạm hoãn áp dụng tăng thuế đối với hơn 75 quốc gia khác⁴, một động thái rõ ràng nhằm chia rẽ và gây sức ép tối đa lên Bắc Kinh. Đồng thời, Mỹ cũng mở rộng mặt trận bằng cách nhắm vào các quốc gia được cho là “trung tâm trung chuyên” hàng hóa Trung Quốc như Campuchia, Việt Nam, Thái Lan, Malaysia và Mexico, một biện pháp nhằm ngăn chặn các nỗ lực né thuế mà các doanh nghiệp Trung Quốc đã áp dụng trong giai đoạn trước.

Tuy nhiên, giữa cơn bão thuế quan, việc Mỹ lặng lẽ miễn trừ tạm thời cho các mặt hàng điện tử của Trung Quốc vào ngày 13/4 đã bộc lộ những mâu thuẫn nội tại trong chính sách của Washington. Động thái này cho thấy sự phụ thuộc sâu sắc của nền kinh tế và người tiêu dùng Mỹ vào chuỗi cung ứng của Trung Quốc, cũng như áp lực từ các

² Đình Đức, “Mỹ áp thuế 10% đối với hàng hóa nhập khẩu từ Trung Quốc”, *Báo Nhân Dân điện tử*, ngày 2/2/2025, <https://nhandan.vn/my-ap-thue-10-doi-voi-hang-hoa-nhap-khau-tu-trung-quoc-post858351.html>.

³ Nguyễn Minh Phong, Dương Quốc Quân, “Thuế đối ứng của Mỹ - tác động và giải pháp thích ứng”, *Báo Nhân Dân điện tử*, ngày 4/4/2025, <https://nhandan.vn/thue-doi-ung-cua-my-tac-dong-va-giai-phap-thich-ung-post870140.html>.

⁴ Thành Đạt, “Ông Trump hoãn áp thuế 90 ngày, tăng thuế với Trung Quốc lên 125%”, *Báo Dân trí*, ngày 10/04/2025, <https://dantri.com.vn/the-gioi/ong-trump-hoan-ap-thue-90-ngay-tang-thue-voi-trung-quoc-len-125-20250410003924457.htm>.

tập đoàn công nghệ lớn. Động thái này, dù nhỏ, cũng là một tín hiệu cho thấy khả năng “chịu đau” của Mỹ cũng có giới hạn và báo hiệu sự phức tạp trong việc thực thi một chiến lược “tách rời” hoàn toàn.

2. Các kế hoạch, biện pháp đáp trả của Trung Quốc

Đối mặt với các đòn tấn công thuế quan từ Mỹ, trong năm 2025, Trung Quốc đã thể hiện một chiến lược đối phó quyết liệt và chủ động hơn so với giai đoạn 2018-2019. Thay vì chỉ phản ứng một cách bị động, Bắc Kinh đã chủ động triển khai một “bộ công cụ chiến lược” đa dạng, kết hợp giữa các biện pháp kinh tế, pháp lý, ngoại giao và củng cố nội lực dài hạn, cho thấy sự chuẩn bị kỹ lưỡng từ trước.

2.1. Phản ứng đối xứng bằng công cụ thuế quan và phi thuế quan

Về mặt thuế quan, Trung Quốc đã đáp trả một cách nhanh chóng và tương xứng. Ngay sau các động thái của Mỹ, Bắc Kinh đã liên tục nâng thuế đối với hàng hóa Mỹ, có thời điểm lên tới 125%, nhắm vào các mặt hàng chiến lược và nhạy cảm về chính trị của Mỹ như năng lượng (than, LNG, dầu thô) và nông sản (đậu nành)⁵. Các biện pháp này không chỉ nhằm gây thiệt hại kinh tế cho các nhà xuất khẩu Mỹ mà còn nhắm trực tiếp vào các bang nông nghiệp, vốn là cơ sở cử tri quan trọng của Tổng thống Trump, qua đó tạo áp lực chính trị từ bên trong nước Mỹ.

Tuy nhiên, nhận thấy sự bất đối xứng về kim ngạch thương mại (Trung Quốc xuất khẩu sang Mỹ nhiều hơn nhập khẩu), Bắc Kinh đã nhanh chóng chuyển trọng tâm sang các biện pháp phi thuế quan tinh vi hơn. Vũ khí lợi hại nhất chính là quyền kiểm soát đối với các tài nguyên chiến lược, Trung Quốc đã hạn chế xuất khẩu 7 loại đất hiếm nặng và sau đó là các dẫn xuất gali và germani. Đây là một đòn giáng mạnh vào “gót chân Achilles” của ngành công nghệ cao và công nghiệp quốc phòng Mỹ. Với vị thế thống trị gần như tuyệt đối trong chuỗi cung ứng đất hiếm toàn cầu (chiếm khoảng 61% sản lượng và 92% hoạt động tinh luyện)⁶, Trung Quốc đã biến sự phụ thuộc của Mỹ thành một đòn bẩy chiến lược đầy sức nặng.

2.2. Công cụ pháp lý và hành chính

Trung Quốc cũng đã khéo léo sử dụng các công cụ pháp lý và hành chính nhắm vào các công ty, doanh nghiệp của Mỹ. Từ ngày 04-09/4/2025, Trung Quốc đã đình chỉ 6

---

⁵ Arendse Huld, “Breaking Down the US-China Trade Tariffs: What’s in Effect Now?”, *China Briefing*, 2025, <https://www.china-briefing.com/news/us-china-tariff-rates-2025/>, truy cập ngày 12/8/2025.

⁶ Koh Ewe, “Năm lá bài Trung Quốc đang nắm trong cuộc chiến tranh thương mại với Mỹ”, *BBC News*, ngày 24/4/2025, <https://www.bbc.com/vietnamese/articles/creq047evy3o>.

công ty nông sản Mỹ với lý do an toàn thực phẩm và công bố “danh sách thực thể không đáng tin cậy” (UEL) nhắm vào các công ty công nghệ và quốc phòng Mỹ, đồng thời khởi động các cuộc điều tra chống độc quyền, chống bán phá giá, đây đều là những biện pháp được tính toán kỹ lưỡng của Bắc Kinh⁷. Đặc biệt, Trung Quốc tuyên bố khởi kiện Mỹ lên WTO nhằm định vị mình là người bảo vệ cho trật tự thương mại đa phương, tạo ra sự đối lập với hình ảnh một nước Mỹ đơn phương và phá vỡ luật lệ. Sự kết hợp giữa các biện pháp “pháp lý + kinh tế” này đã tạo ra một thế trận phức tạp, gây khó khăn cho các doanh nghiệp Mỹ đang hoạt động tại Trung Quốc.

2.3. Đa dạng hóa thị trường xuất khẩu và tăng cường quan hệ thương mại

Phản ứng của Trung Quốc không chỉ dừng lại ở các biện pháp trả đũa tức thời mà còn thể hiện một chiến lược ứng phó dài hạn, tập trung vào việc củng cố nội lực và đa dạng hóa quan hệ kinh tế. Theo đó, Trung Quốc đã đẩy mạnh nỗ lực giảm phụ thuộc vào thị trường Mỹ, thể hiện qua việc tỷ trọng xuất khẩu sang Mỹ giảm từ gần 20% năm 2018 xuống còn khoảng 14%⁸. Thay vào đó, Trung Quốc tích cực mở rộng thương mại với các khu vực khác như ASEAN, châu Mỹ Latinh và châu Phi thông qua các sáng kiến như BRI và các hiệp định thương mại tự do như RCEP. ASEAN đã vượt qua Mỹ để trở thành thị trường xuất khẩu lớn nhất của Trung Quốc, một sự thay đổi mang tính biểu tượng cho sự tái định vị địa kinh tế của Bắc Kinh.

Đối mặt với áp lực từ bên ngoài, chiến lược cốt lõi của Trung Quốc là tập trung vào việc mở rộng nhu cầu trong nước. Cuộc họp của Bộ Chính trị Trung Quốc ngày 25/4/2025 đã định nghĩa cuộc chiến thương mại là một “cuộc đấu tranh” và nhấn mạnh sự cần thiết phải “ổn định” nền kinh tế⁹. Hàng loạt biện pháp kích cầu, từ hỗ trợ mua sắm, tăng lương hưu, đến các chính sách tài khóa và tiền tệ nới lỏng, đã được triển khai nhằm biến thị trường nội địa khổng lồ thành một “van xả áp suất” cho ngành sản xuất.

Cuộc chiến thương mại càng củng cố quyết tâm của Trung Quốc trong việc đẩy nhanh quá trình tự chủ về công nghệ. Hàng nghìn tỷ USD đã được cam kết đầu tư để

⁷ Holland & Knight Alert, “China's Comprehensive Retaliation Against U.S. Tariffs”, *Holland & Knight Alert*, April 4, 2025, <https://www.hklaw.com/en/insights/publications/2025/04/chinas-comprehensive-retaliation-against-us-tariffs>.

⁸ RFI, “Chiến tranh thương mại: Trung Quốc đã được trang bị tốt hơn để đối đầu với Donald Trump?”, ttdđ.

⁹ VNTR, “ASEAN Faces Challenges as China Shifts Its Trade Focus”, Multilateral Trade Policy Department (MOIT-Ministry of Industry and Trade), ngày 10/08/2025, <https://vntr.moit.gov.vn/news/asean-faces-challenges-as-china-shifts-its-trade-focus>.

giành quyền thống trị trong các lĩnh vực như AI, chip và năng lượng tái tạo, nhằm giảm sự phụ thuộc vào công nghệ Mỹ và xây dựng khả năng chống chịu của chuỗi cung ứng. Chuyên gia thương mại Mỹ - Trung Mary Lovely tại Viện Peterson, Washington DC nhận định, các mức thuế quan của ông Trump càng thúc đẩy Trung Quốc quyết tâm khai thác tiềm năng nội địa và sẵn sàng “chịu đau thương để tránh phải nhượng bộ trước điều họ cho là hành động gây hấn từ phía Mỹ”¹⁰.

3. Những diễn biến mới trong cuộc chiến thuế quan Mỹ - Trung

Trước những biện pháp đáp trả cứng rắn và quyết liệt của Trung Quốc, Mỹ buộc phải tìm kiếm giải pháp đàm phán thương mại và thuế quan nhằm cân bằng lợi ích kinh tế, kiểm soát cạnh tranh công nghệ, giảm căng thẳng địa chính trị và tạo dựng môi trường hợp tác thương mại ổn định hơn với Bắc Kinh, đồng thời bảo vệ quyền lợi và an ninh kinh tế quốc gia một cách bền vững. Do đó, từ tháng 5-8/2025, hai bên đã tiến hành nhiều vòng đàm phán. Cụ thể, ngày 12/5, sau cuộc đàm phán cấp cao (từ 10-11/05/2025) tại Geneva, Thụy Sĩ, Trung Quốc và Mỹ đã đạt được tuyên bố chung, trong đó hai bên nhất trí tạm dừng áp một phần thuế quan trong 90 ngày và chỉ giữ lại mức thuế cơ bản 10%. Trung Quốc cũng sửa đổi mức thuế tương ứng áp lên hàng hóa Mỹ và tạm hoãn hoặc dỡ bỏ các biện pháp trả đũa phi thuế quan kể từ ngày 02/4/2025, đặc biệt là việc kiểm soát xuất khẩu 7 loại đất hiếm trung và nặng, hai bên tạm thời giảm thuế quan đối ứng từ mức rất cao (Mỹ 145%, Trung Quốc 125%) xuống còn 30% và 10% tương ứng trong vòng 90 ngày, nhằm hạ nhiệt căng thẳng và tạo cơ hội cho đàm phán tiếp diễn¹¹.

Sau cuộc điện đàm ngày 05/6, Chủ tịch Trung Quốc Tập Cận Bình và Tổng thống Mỹ Donald Trump đã nhất trí “hạ nhiệt” căng thẳng và theo đuổi một khuôn khổ thực tế cho bình thường hóa kinh tế. Hai bên đã tổ chức đàm phán tại London (Anh) vào tháng 6/2025 và Stockholm (Thụy Điển) vào tháng 7/2025, đồng thuận về việc Trung Quốc sẽ nối lại việc phê duyệt xuất khẩu một số mặt hàng bị kiểm soát, đáng chú ý nhất là các nguyên tố đất hiếm, trong khi Mỹ sẽ dỡ bỏ một loạt biện pháp hạn chế thương mại và đầu tư.

Ngày 11/8/2025, trước thời hạn hoãn áp thuế 90 ngày đầu sắp hết hạn vào ngày 12/8, Tổng thống Mỹ Donald Trump đã ký sắc lệnh tiếp tục gia hạn việc hoãn áp thuế

---

¹⁰ Koh Ewe, “Năm lá bài Trung Quốc đang nắm trong cuộc chiến tranh thương mại với Mỹ”, tldr.

¹¹ Hà Thu, “Ông Trump hoãn áp thuế với Trung Quốc thêm 90 ngày”, *Vnexpress*, ngày 12/8/2025, <https://vnexpress.net/ong-trump-hoan-ap-thue-voi-trung-quoc-them-90-ngay-4925653.html>.

bổ sung với hàng hóa Trung Quốc thêm 90 ngày. Động thái này giúp hàng hóa Trung Quốc không bị áp thuế cao trong bối cảnh các hãng bán lẻ Mỹ chuẩn bị cho mùa mua sắm cuối năm. Ở chiều ngược lại, ngày 12/8, Bộ Thương mại Trung Quốc tuyên bố tạm dừng áp thuế bổ sung đối với hàng hóa Mỹ thêm 90 ngày, duy trì mức thuế 10%, đồng thời tiến hành các bước nhằm gỡ bỏ rào cản phi thuế quan đối với hàng hóa của Mỹ¹². Mặc dù vậy, bức tranh chung vẫn là một cuộc đối đầu thuế quan gay gắt, với Trung Quốc là mục tiêu chính và các biện pháp trừng phạt được sử dụng như một công cụ chính sách đối ngoại cốt lõi của Mỹ.

4. Mục đích của Mỹ và Trung Quốc trong cuộc chiến thuế quan

Cuộc chiến thuế quan diễn ra những tháng đầu năm 2025 không chỉ là sự lặp lại mà là một sự phát triển trong mục tiêu chiến lược của cả Mỹ và Trung Quốc so với giai đoạn 2018-2019. Các mục tiêu đã trở nên rõ ràng, mang tính hệ thống và phản ánh một cuộc cạnh tranh toàn diện hơn.

4.1. Mục đích của Mỹ

Trong nhiệm kỳ thứ hai, mục tiêu của chính quyền Donald Trump đã vượt ra ngoài khuôn khổ kinh tế thuần túy để trở thành một chiến lược địa chính trị tổng thể nhằm tái lập trật tự và kiểm chế đối thủ.

Về kinh tế, mục tiêu hàng đầu của chính quyền Trump 2.0 vẫn là giảm thâm hụt thương mại và “hồi hương” ngành sản xuất. Tuy nhiên, khác với trước đây, mục tiêu này được gắn với một tầm nhìn tham vọng hơn là biến Mỹ trở thành cường quốc sản xuất số một thế giới thông qua tự động hóa, ngay cả với những ngành phức tạp như lắp ráp iPhone. Thuế quan được xem như một “bức tường bảo hộ” để thực hiện mục tiêu này, đồng thời là một nguồn thu quan trọng cho ngân sách đang đối mặt với khủng hoảng nợ công.

Về chính trị, Tổng thống Trump sử dụng thuế quan như một công cụ để thể hiện sức mạnh, buộc các quốc gia khác phải ngồi vào bàn đàm phán và chấp nhận một “thỏa thuận tốt cho Mỹ”. So với trước đây, các yêu cầu đã mở rộng ra ngoài thương mại, bao gồm các vấn đề an ninh quốc gia như Fentanyl và quyền kiểm soát các nền tảng công nghệ như TikTok, cho thấy sự kết hợp chặt chẽ giữa chính sách kinh tế và an ninh.

¹² Báo Chính phủ, “Thuế quan Hoa Kỳ: Quyết định mới nhất của Tổng thống Mỹ Donald Trump và động thái của đối tác”, *Báo điện tử Chính phủ*, ngày 12/08/2025, <https://baochinhphu.vn/thue-quan-hoa-ky-nhung-quyet-dinh-moi-nhat-cua-tong-thong-my-donald-trump-102250812084037718.htm>.

Về chiến lược và địa chính trị, đây là mục tiêu chiến lược quan trọng nhất của Mỹ. Các hành động của Washington không còn dừng lại ở việc thay đổi các hành vi thương mại của Bắc Kinh, mà là kiểm chế sự trỗi dậy toàn diện của Trung Quốc. Chính sách “Made in China 2025” của Trung Quốc được xem là một mối đe dọa trực tiếp đến vị thế dẫn đầu công nghệ của Mỹ. Do đó, cuộc chiến thuế quan đã trở thành một công cụ để làm chậm bước tiến của Trung Quốc, phá vỡ vị thế “công xưởng của thế giới” của nước này, đồng thời buộc các quốc gia khác phải “chọn phe” bằng cách tái cấu trúc chuỗi cung ứng tách ra khỏi Trung Quốc. Những thành công từ các biện pháp trên sẽ tạo đà để Đảng Cộng hòa tiếp tục nắm giữ lưỡng viện trong bối cảnh cuộc bầu cử giữa kỳ vào tháng 11/2026 đang đến gần¹³. Bằng cách này, Đảng Cộng hòa vẫn có thể tiếp tục chiếm ưu thế trong cuộc bầu cử năm 2028. Giáo sư Hà Mậu Xuân, Đại học Thanh Hoa, Trung Quốc nhận định, đây là một “cuộc đọ sức chiến lược” và “cuộc đọ sức địa chính trị” nhằm làm suy yếu nền kinh tế Trung Quốc một cách có hệ thống¹⁴.

4.2. Mục đích của Trung Quốc

Chiến lược của Trung Quốc trong giai đoạn này thể hiện sự chuyển đổi từ thế bị động sang chủ động nhằm bảo vệ lợi ích quốc gia và từng bước định hình một trật tự toàn cầu đa cực.

Bảo vệ lợi ích quốc gia và chủ quyền kinh tế. Mục tiêu hàng đầu của Trung Quốc là chống lại điều mà họ coi là hành vi “bắt nạt” và “tổng tiền” kinh tế của Mỹ. Giới lãnh đạo Trung Quốc quyết tâm không lặp lại sai lầm của Nhật Bản sau Hiệp định Plaza năm 1985 và sẽ không nhượng bộ trước áp lực từ bên ngoài có thể gây tổn hại đến con đường phát triển của mình. Do đó, việc đáp trả mạnh mẽ được xem là cần thiết để bảo vệ chủ quyền kinh tế và thể diện quốc gia.

Bảo vệ và định hình lại hệ thống thương mại đa phương. So với giai đoạn 2018-2019, lần này Trung Quốc đã chủ động hơn trong việc định vị mình là người bảo vệ hệ thống thương mại toàn cầu dựa trên luật lệ của WTO. Bằng cách lên án các hành động đơn phương của Mỹ, Trung Quốc cố gắng nắm lấy “ngọn cờ” của chủ nghĩa đa phương, thu hút sự ủng hộ của cộng đồng quốc tế và thể hiện mình là một cường quốc

¹³ 李昊, “川普四箭大計 中共整懵了”, *大紀元* (Tạm dịch: Lý Hạo, “Kế hoạch bốn mũi tên của Trump khiến Đảng Cộng sản Trung Quốc bối rối”, *Đại kỳ nguyên*), ngày 4/4/2025, <https://www.epochtimes.com/b5/25/4/4/n14474875.htm>.

¹⁴ 何茂春, “对话何茂春: 稳住供应链主场, 不让美国带节奏”, *新京报* (Tạm dịch: Hà Mậu Xuân, “Đối thoại với Hà Mậu Xuân: Ổn định vị thế chủ đạo trong chuỗi cung ứng, không để Mỹ dẫn dắt”, *Tân Kinh báo*), ngày 14/4/2025, <https://m.bjnews.com.cn/detail/1744594381168404.html>.

có trách nhiệm, trái ngược với hình ảnh một nước Mỹ khó đoán và theo chủ nghĩa bảo hộ.

Thúc đẩy các mục tiêu chiến lược dài hạn. Áp lực từ cuộc chiến thương mại đã trở thành chất xúc tác mạnh mẽ, củng cố và đẩy nhanh các chiến lược dài hạn của Trung Quốc. Cuộc đối đầu thuế quan năm 2025 đã củng cố lập luận của Chủ tịch Tập Cận Bình về sự cần thiết phải đổi mới trong nước và tự chủ về công nghệ, thúc đẩy mạnh mẽ các chính sách như “Made in China 2025” và các nỗ lực quốc tế hóa đồng nhân dân tệ để giảm sự phụ thuộc vào công nghệ và hệ thống tài chính do Mỹ chi phối. Bằng cách đứng vững trước sức ép của Mỹ, Trung Quốc muốn gửi một thông điệp răn đe đến các quốc gia khác và khẳng định vị thế cường quốc của mình. Trong bối cảnh chính sách của Mỹ trở nên thất thường, Trung Quốc cố gắng xây dựng hình ảnh quốc gia như một đối tác kinh tế ổn định và đáng tin cậy hơn, mời gọi các nhà đầu tư nước ngoài tận dụng cơ hội đầu tư ổn định ở Trung Quốc để phòng tránh sự bất ổn ở Mỹ.

5. Tác động của cuộc chiến thuế quan và hàm ý chính sách đối với Việt Nam

Cuộc đối đầu thuế quan Mỹ - Trung đã có tác động sâu sắc và đa chiều đối với thế giới. Đối với một quốc gia có độ mở kinh tế lớn, nằm ở vị trí địa kinh tế chiến lược và có quan hệ mật thiết với cả hai cường quốc như Việt Nam, cuộc chiến này vừa mang lại cơ hội, vừa đặt ra những thách thức mang tính cấu trúc, đòi hỏi phải có một chiến lược ứng phó toàn diện, linh hoạt và dài hạn.

5.1. Tác động của cuộc chiến thuế quan

Đối với Mỹ, nền kinh tế Mỹ phải đối mặt với những hậu quả rõ rệt. Áp lực lạm phát đã trở thành gánh nặng trực tiếp cho người tiêu dùng, với ước tính mỗi hộ gia đình phải chịu thêm gần 1.200 USD chi phí mỗi năm do thuế quan¹⁵. Các ngành kinh tế vốn phụ thuộc vào xuất khẩu như nông nghiệp đã chịu thiệt hại nặng nề khi Trung Quốc trả đũa bằng cách áp thuế lên đậu nành và các nông sản khác, khiến nông dân Mỹ mất đi thị trường lớn nhất và đối mặt với nguy cơ phá sản. Thị trường tài chính toàn cầu liên tục chao đảo và ngay cả thị trường trái phiếu kho bạc Mỹ, vốn được coi là nơi trú ẩn an toàn, cũng bị bán tháo, làm dấy lên lo ngại về một cuộc khủng hoảng nợ công. Về mặt ngoại giao, chính sách áp thuế lên cả các đồng minh thân cận đã làm

¹⁵ Kimberly Clausing và Mary E. Lovely, “Trump's tariffs on Canada, Mexico, and China would cost the typical US household over \$1,200 a year”, *Viện Kinh tế Quốc tế Peterson (PIIE)*, February 3, 2025, <https://www.piie.com/research/piie-charts/2025/trumps-tariffs-canada-mexico-and-china-would-cost-typical-us-household>.

xói mòn lòng tin và ảnh hưởng đến uy tín của Mỹ với tư cách là người lãnh đạo hệ thống thương mại toàn cầu.

Đối với Trung Quốc, mặc dù đã có sự chuẩn bị, nhưng nền kinh tế Trung Quốc cũng phải đối mặt với những thách thức lớn. Các mức thuế của Mỹ đã giáng một đòn mạnh vào vị thế “công xưởng của thế giới”, khiến xuất khẩu sang Mỹ sụt giảm nghiêm trọng (riêng tháng 5/2025 giảm tới 34,5%)¹⁶. Điều này, kết hợp với nhu cầu tiêu dùng trong nước vốn đã yếu do khủng hoảng bất động sản, đã tạo ra nguy cơ giảm phát khi hàng tồn kho tràn ngập thị trường nội địa, buộc doanh nghiệp phải bán phá giá. Cuộc đối đầu này đã làm bộc lộ và khoét sâu thêm các vấn đề mang tính cấu trúc của nền kinh tế Trung Quốc, từ nợ của chính quyền địa phương đến sự mong manh của thị trường bất động sản.

Đối với nền kinh tế toàn cầu, tác động lan tỏa lớn nhất là sự phá vỡ các chuỗi cung ứng toàn cầu, vốn được xây dựng và tối ưu hóa trong nhiều thập kỷ. Thương mại toàn cầu đình trệ, chi phí logistics tăng vọt và dòng vốn đầu tư bị định hướng lại một cách đột ngột. Ngân hàng Thế giới đã phải hạ dự báo tăng trưởng thương mại toàn cầu năm 2025 xuống chỉ còn 1,8%¹⁷. Sự bất ổn này làm xói mòn niềm tin đầu tư, gia tăng nguy cơ suy thoái kinh tế toàn cầu và đe dọa nghiêm trọng đến hệ thống thương mại đa phương dưới sự điều phối của WTO.

5.2. Cơ hội, thách thức và hàm ý chính sách đối với Việt Nam

Trong bối cảnh đó, Việt Nam đứng trước những cơ hội và cả thách thức mang tính bước ngoặt trong thời gian tới, cụ thể:

Về cơ hội, Việt Nam có thể trở thành trung tâm sản xuất mới. Cơ hội lớn nhất đến từ xu hướng đa dạng hóa và dịch chuyển chuỗi cung ứng ra khỏi Trung Quốc (chiến lược “Trung Quốc+1”) của các tập đoàn đa quốc gia. Việt Nam có sự ổn định chính trị, vị trí địa lý chiến lược và các hiệp định thương mại tự do rộng khắp, trở thành một điểm đến hàng đầu cho dòng vốn FDI và các đơn hàng sản xuất, đặc biệt trong các lĩnh vực điện tử, dệt may, da giày và đồ gỗ. Đây là cơ hội vàng để Việt Nam thu hút

---

¹⁶ Elaine Kurtenbach, “China says its exports to the US fell 35% in May, as trade talks are due to start in London”, AP, June 9, 2025, <https://apnews.com/article/china-trade-exports-trump-tariffs-a6f55570462e4ffce106698ef23ac7be>.

¹⁷ Đinh Thiện, Bích Ngọc, “Tác động của thương chiến Mỹ - Trung đến Việt Nam và nền kinh tế toàn cầu”, Học viện Chính trị Bộ Công an, ngày 16/6/2025, <https://hvtcand.bocongan.gov.vn/nguyen-cuu-quoc-te/dai-chien-thuong-mai-my-trung-7452>.

công nghệ nguồn, nâng cao năng lực quản trị và từng bước tham gia sâu hơn vào các công đoạn có giá trị gia tăng cao hơn trong chuỗi giá trị toàn cầu.

Việt Nam cũng có cơ hội thúc đẩy xuất khẩu và đa dạng hóa thị trường. Căng thẳng Mỹ - Trung đã tạo ra những khoảng trống thị trường mà doanh nghiệp Việt Nam có thể tận dụng để đẩy mạnh xuất khẩu, đặc biệt là sang thị trường Mỹ. Đồng thời, nó cũng là một cú hích, buộc các doanh nghiệp và chính phủ phải tích cực hơn trong việc đa dạng hóa thị trường, giảm phụ thuộc vào một vài đối tác lớn và khai thác hiệu quả các thị trường tiềm năng thông qua các FTA như CPTPP và EVFTA.

Tuy nhiên, Việt Nam đứng trước một số khó khăn, thách thức sau: (i) Nguy cơ bị cuốn vào cuộc chiến và gian lận xuất xứ. Hiện nay, thách thức lớn nhất là nguy cơ Việt Nam bị xem là “sân sau” cho hàng hóa Trung Quốc lẩn tránh thuế quan của Mỹ. Tình trạng gian lận xuất xứ và quá cảnh bất hợp pháp không chỉ làm tổn hại đến uy tín hàng hóa Việt Nam mà còn đặt đất nước trước nguy cơ bị Mỹ áp đặt các biện pháp trừng phạt thương mại, gây thiệt hại nặng nề cho toàn bộ nền kinh tế. (ii) Áp lực lên hạ tầng và cạnh tranh nội địa. Dòng vốn FDI ồ ạt có thể gây quá tải cho hệ thống cơ sở hạ tầng (cảng biển, đường sá, điện lực) tạo ra sự cạnh tranh gay gắt về lao động có tay nghề và đất đai công nghiệp. Hơn nữa, sự dịch chuyển của các doanh nghiệp Trung Quốc sang Việt Nam cũng tạo ra áp lực cạnh tranh không nhỏ đối với các doanh nghiệp trong nước vốn có quy mô và năng lực hạn chế hơn. (iii) Sự phụ thuộc vào chuỗi cung ứng khu vực. Mặc dù trở thành một mắt xích quan trọng trong khâu lắp ráp, nhưng nền sản xuất của Việt Nam vẫn phụ thuộc rất lớn vào nguồn cung nguyên phụ liệu và linh kiện từ Trung Quốc. Sự gián đoạn trong chuỗi cung ứng này, dù do căng thẳng thương mại hay các yếu tố khác, đều có thể ảnh hưởng đến hoạt động sản xuất trong nước. (iv) Bất ổn kinh tế vĩ mô. Sự biến động của kinh tế toàn cầu, đặc biệt là rủi ro suy thoái ở các thị trường lớn, sẽ ảnh hưởng trực tiếp đến xuất khẩu và tăng trưởng của Việt Nam. Biến động tỷ giá, lạm phát nhập khẩu và sự bất ổn của dòng vốn đầu tư cũng là những thách thức lớn đối với công tác điều hành kinh tế vĩ mô.

Để thích nghi và phát triển thành công trong môi trường cạnh tranh quốc tế đầy biến động, Việt Nam cần triển khai một chiến lược tổng thể, đồng bộ và dài hạn, theo đó:

Chủ động và quyết liệt trong quản lý ngoại thương. Chính phủ cần xây dựng một hệ thống phòng vệ thương mại vững chắc, tăng cường kiểm tra, giám sát chặt chẽ về quy tắc xuất xứ (C/O) và chống gian lận thương mại một cách quyết liệt. Biện pháp

này không chỉ để bảo vệ các ngành sản xuất trong nước mà còn để giữ vững uy tín và tránh các biện pháp trừng phạt từ các đối tác lớn.

Đầu tư chiến lược vào hạ tầng và công nghiệp hỗ trợ. Cần có một kế hoạch tổng thể và dài hạn để nâng cấp cơ sở hạ tầng, từ giao thông, logistics đến năng lượng, nhằm đáp ứng nhu cầu của làn sóng đầu tư mới. Quan trọng hơn, phải có chính sách đột phá để phát triển ngành công nghiệp hỗ trợ trong nước, giảm sự phụ thuộc vào nhập khẩu và tạo ra sự liên kết thực chất giữa khối FDI và doanh nghiệp nội địa.

Nâng cao năng lực nội tại và đổi mới sáng tạo. Các chính sách của chính phủ cần tập trung vào việc nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, thúc đẩy đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số trong doanh nghiệp. Chỉ khi có năng lực cạnh tranh nội tại, Việt Nam mới có thể thực sự tận dụng được cơ hội để vươn lên trong chuỗi giá trị toàn cầu.

Tích cực phát huy năng lực ngoại giao kinh tế đa phương và linh hoạt. Trong bối cảnh cạnh tranh nước lớn diễn ra ngày càng gay gắt, phức tạp, Việt Nam cần tiếp tục kiên trì đường lối đối ngoại độc lập, tự chủ, đa phương hóa, đa dạng hóa; tận dụng vai trò tích cực trong các cơ chế đa phương như ASEAN, RCEP, CPTPP để bảo vệ lợi ích quốc gia, đồng thời duy trì quan hệ cân bằng, ổn định và cùng có lợi với cả Mỹ và Trung Quốc.

Tăng cường khả năng chống chịu và ổn định vĩ mô. Chính phủ cần tiếp tục duy trì chính sách tài khóa và tiền tệ một cách linh hoạt, thận trọng để kiểm soát lạm phát, ổn định tỷ giá và xây dựng các vùng đệm an toàn, sẵn sàng ứng phó với các cú sốc từ bên ngoài.

Kết luận

Cuộc chiến thuế quan Mỹ - Trung trong nửa đầu năm 2025 là sự tiếp diễn của cuộc chiến thương mại đã diễn ra từ năm 2018-2019, cùng sự leo thang liên tục của các biện pháp thuế quan “ăn miếng trả miếng” giữa hai nền kinh tế lớn nhất thế giới, với mức thuế áp lên hàng hóa của nhau lên tới hàng trăm phần trăm, tập trung vào các ngành chiến lược như công nghệ cao, chế tạo, năng lượng, nông sản... Cuộc đối đầu thuế quan gay gắt trong nửa đầu năm 2025 dù đã tạm thời hạ nhiệt với các cuộc đàm phán từ tháng 5-7/2025 nhờ thỏa thuận “đình chiến” tạm thời, nhưng hai nước vẫn đang trong trạng thái căng thẳng và không ổn định, ảnh hưởng lớn đến thương mại toàn cầu, để lại những vấn đề mang tính cấu trúc chưa được giải quyết, đồng thời cho thấy rõ những khó khăn, hạn chế cố hữu của cả hai bên. Sự đối đầu không chỉ là cuộc

độ sức kinh tế mà còn là biểu hiện cạnh tranh địa chính trị ngày càng sâu sắc, trong đó thuế quan trở thành đòn bẩy chiến lược điều chỉnh quan hệ toàn cầu.

Thỏa thuận đình chiến tạm thời giữa hai nước dù mang lại một khoảng lặng cần thiết, nhưng không thể che lấp được những vấn đề cốt lõi và mâu thuẫn mang tính cấu trúc. Tương lai của mối quan hệ Mỹ - Trung sẽ tiếp tục là một quá trình “vừa độ sức, vừa đàm phán” đầy khó khăn, phức tạp và bất định, dự báo là sẽ tiếp tục định hình lại một cách sâu sắc các chuỗi cung ứng, dòng chảy công nghệ và các liên minh địa chính trị trong nhiều năm tới.

Cuộc chiến thuế quan Mỹ - Trung dưới thời Trump 2.0 đã khẳng định một thực tế mới: sự cạnh tranh chiến lược giữa hai cường quốc đã trở thành yếu tố định hình bao trùm lên trật tự kinh tế và chính trị toàn cầu. Đây không còn là cuộc đối đầu thuần túy về thương mại, mà là sự va chạm sâu sắc giữa hai tầm nhìn, hai hệ thống và hai tham vọng chiến lược về tương lai của thế giới. Các biện pháp thuế quan của Mỹ, dù mạnh mẽ, đã bộc lộ những giới hạn và gây ra những hậu quả tiêu cực cho chính nền kinh tế Mỹ và các đồng minh. Trong khi đó, sự đáp trả kiên quyết và có tính toán của Bắc Kinh đã cho thấy sự trưởng thành trong năng lực đối đầu và quyết tâm theo đuổi con đường tự chủ của Trung Quốc, mặc dù nước này cũng đang phải đối mặt với những thách thức kinh tế nội tại.

Đối với Việt Nam, giai đoạn này vừa là một bài kiểm tra khắc nghiệt về sức chống chịu và khả năng thích ứng, vừa là một cơ hội chiến lược để tái định vị vai trò của mình trong chuỗi giá trị toàn cầu. Để đạt được thành công, Việt Nam cần có tầm nhìn chiến lược, sự quyết liệt trong cải cách và một chính sách đối ngoại khôn khéo, cân bằng. Cách Việt Nam điều hướng con thuyền kinh tế của mình vượt qua cơn bão cạnh tranh Mỹ - Trung sẽ không chỉ quyết định sự thịnh vượng trong ngắn hạn mà còn định hình vị thế và tầm vóc của quốc gia trong bản đồ kinh tế - chính trị thế giới trong những thập kỷ tới./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

Báo Chính phủ. “Thuế quan Hoa Kỳ: Quyết định mới nhất của Tổng thống Mỹ Donald Trump và động thái của đối tác”. *Báo điện tử Chính phủ*, ngày 12/08/2025, <https://baochinhphu.vn/thue-quan-hoa-ky-nhung-quyet-dinh-moi-nhat-cua-tong-thong-my-donald-trump-102250812084037718.htm>.

- Thành Đạt. “Ông Trump hoãn áp thuế 90 ngày, tăng thuế với Trung Quốc lên 125%”. *Báo Dân trí*, ngày 10/04/2025, <https://dantri.com.vn/the-gioi/ong-trump-hoan-ap-thue-90-ngay-tang-thue-voi-trung-quoc-len-125-20250410003924457.htm>.
- Đình Đức. “Mỹ áp thuế 10% đối với hàng hóa nhập khẩu từ Trung Quốc”. *Báo Nhân Dân điện tử*, ngày 2/2/2025, <https://nhandan.vn/my-ap-thue-10-doi-voi-hang-hoa-nhap-khau-tu-trung-quoc-post858351.html>.
- Koh Ewe. “Năm lá bài Trung Quốc đang nằm trong cuộc chiến tranh thương mại với Mỹ”. *BBC News*, ngày 24/4/2025, <https://www.bbc.com/vietnamese/articles/creq047evy3o>.
- Nguyễn Minh Phong, Dương Quốc Quân. “Thuế đối ứng của Mỹ - tác động và giải pháp thích ứng”. *Báo Nhân Dân điện tử*, ngày 4/4/2025, <https://nhandan.vn/thue-doi-ung-cua-my-tac-dong-va-giai-phap-thich-ung-post870140.html>.
- Đình Thiện, Bích Ngọc. “Tác động của thương chiến Mỹ - Trung đến Việt Nam và nền kinh tế toàn cầu”. *Học viện Chính trị Bộ Công an*, ngày 16/6/2025, <https://hvetcand.bocongan.gov.vn/nghien-cuu-quoc-te/dai-chien-thuong-mai-my-trung-7452>.
- Hà Thu. “Ông Trump hoãn áp thuế với Trung Quốc thêm 90 ngày”. *Vnexpress*, ngày 12/8/2025, <https://vnexpress.net/ong-trump-hoan-ap-thue-voi-trung-quoc-them-90-ngay-4925653.html>.
- Arendse Huld. “Breaking Down the US-China Trade Tariffs: What’s in Effect Now?”. *China Briefing*, 2025, <https://www.china-briefing.com/news/us-china-tariff-rates-2025/>, truy cập ngày 12/8/2025.
- Elaine Kurtenbach. “China says its exports to the US fell 35% in May, as trade talks are due to start in London”. *AP*, June 9, 2025, <https://apnews.com/article/china-trade-exports-trump-tariffs-a6f55570462e4ffce106698ef23ac7be>.
- Holland & Knight Alert. “China's Comprehensive Retaliation Against U.S. Tariffs”. *Holland & Knight Alert*, April 4, 2025, <https://www.hklaw.com/en/insights/publications/2025/04/chinas-comprehensive-retaliation-against-us-tariffs>.
- Kimberly Clausing và Mary E. Lovely. “Trump's tariffs on Canada, Mexico, and China would cost the typical US household over \$1,200 a year”. *Viện Kinh tế Quốc tế Peterson (PIIE)*, February 3, 2025, <https://www.piie.com/research/piie-charts/2025/trumps-tariffs-canada-mexico-and-china-would-cost-typical-us-household>.
- 何茂春. “对话何茂春：稳住供应链主场，不让美国带节奏”. *新京报* (Tạm dịch: Hà Mậu Xuân, “Đối thoại với Hà Mậu Xuân: Ổn định vị thế chủ đạo trong chuỗi cung ứng, không để Mỹ dẫn dắt”, *Tân Kinh báo*), ngày 14/4/2025, <https://m.bjnews.com.cn/detail/1744594381168404.html>.
- 李昊. “川普四箭大計 中共整懵了”. *大紀元* (Tạm dịch: Lý Hạo, "Kế hoạch bốn mũi tên của Trump khiến Đảng Cộng sản Trung Quốc bối rối", *Đại kỷ nguyên*), ngày 4/4/2025, <https://www.epochtimes.com/b5/25/4/4/n14474875.htm>.
- 沈泽玮. “中共政治局定调贸易战为“斗争”强调“四稳”分析：北京做好最坏打算”. *联合早报* (Tạm dịch: Thẩm Trạch Vĩ, “Bộ Chính trị Trung Cộng định nghĩa chiến tranh thương mại là 'đấu tranh' và nhấn mạnh 'bốn ổn định', phân tích: Bắc Kinh đã chuẩn bị cho tình huống xấu nhất”, *Liên hợp buổi sáng*), ngày 25/4/2025, <https://www.zaobao.com.sg/news/china/story20250425-6245774>.